

Demogrāfisko lietu padomes sēde

2011.gada 11.augustā

PROTOKOLS NR.2

Norises vieta un laiks: Ministru kabinets, MP zāle, plkst.10:00.

Vada: Valdis Dombrovskis, ministru prezidents.

Piedalās:

Ābele Gatis	Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra vietnieks
Fomina Kristīne	Ekonomikas ministrijas Būvniecības un mājoķļu politikas departamenta Mājoķļu politikas nodaļas juriskonsulte
Jurševska Ilona	Labklājības ministre
Vilks Andris	Finanšu ministrs
Broks Rolands	Izglītības un zinātnes ministrs
Vilkārse Ingrīda	Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vecākā referente
Rāgs Sandris	Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamenta direktora vietnieks
Muciņš Rinalds	Veselības ministrijas valsts sekretārs
Putniņš Indriķis	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra padomnieks
Liepiņa Liene	Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas locekle
Circene Ingrīda	Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas priekšsēdētāja
Zvidriņš Pēteris	Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes Statistikas un demogrāfijas katedras vadītājs, LZA akadēmiķis
Kresse Elita	Latvijas Pašvaldību savienības padomniece bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumos
Bremze Ilona	Biedrības "Asociācija Ģimene" valdes priekšsēdētāja
Mucenīks Leonīds	Latvijas daudz bērnu ģimeņu biedrību apvienības valdes priekšsēdētājs
Mežs Ilmārs	Nodibinājuma "Nākotnes fonds" valdes priekšsēdētājs
Leiškālns Pēteris	Latvijas Darba devēju konfederācijas eksperts sociālās drošības un veselības aizsardzības jomā
Lorence Sanita	Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības sabiedrisko attiecību vadītāja
Ielīte Inete	Biedrības "Latvijas bērnu forums" valdes priekšsēdētāja

Pieaicinātīe: Līvija Liepiņa, Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta direktore

Protokolē: Baiba Abersone, Demogrāfisko lietu padomes Sekretariāts, Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta vecākā referente

Darba kārtībā:

1. Ziņojums par prioritātēm Rīcības plānam pamatnostādņu „Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011. – 2017.gadam” īstenošanai 2011. – 2013.gadam.

2. Ziņojums par citās Eiropas Savienības valstīs, īpaši Igaunijas Republikā, īstenotiem un īstenojamiem demogrāfiskās situācijas veicināšanas pasākumiem, to prioritātēm un galvenajām atšķirībām.
3. Citi jautājumi.

Sanāksmes atklāšana:

Ministru prezidenta V.Dombrovska uzruna.

1. Ziņojums par prioritātēm Rīcības plānam pamatnostādņu „Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011. – 2017.gadam” īstenošanai 2011. – 2013.gadam.

Līvija Liepiņa ziņo par ministriju un nevalstisko organizāciju iesniegtajiem priekšlikumiem saistībā ar prioritātēm demogrāfiskās situācijas uzlabošanai valstī, aicinot izvērtēt iespēju tos iekļaut arī Labklājības ministrijas izstrādātajā plānā „Rīcības plāns pamatnostādņu „Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011. – 2017.gadam” īstenošanai 2011. – 2013.gadam”. Pēc priekšlikumu apkopošanas tika izvirzītas šādas prioritārās jomas:

- finansiālā atbalsta ģimenēm ar bērniem uzlabošana;
- nodokļu politikas maiņa;
- mājokļu pieejamības jautājumi;
- pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamība;
- atbalsta pasākumi vecākiem, kamēr bērns izglītojas;
- reproduktīvās veselības atbalsta pasākumi;
- vardarbības ģimenē mazināšanas pasākumi.

Līvija Liepiņa informē, ka finansiālā atbalsta ģimenēm ar bērniem jomā no saņemtajiem priekšlikumiem secināms, ka ģimenes valsts pabalsts ir jā saglabā vismaz esošajā līmenī, vienlaikus akcentējot, ka nepieciešams atjaunot tā diferencēšanu pēc iespējas ātrāk. Kā viens no variantiem attiecībā uz ģimenes valsts pabalstu diferencēšanu tiek piedāvāts to piemērot un aprēķināt, ņemot vērā bērna/-u skaitu ģimenē, būtiski to palielinot tieši daudzbērnu ģimenēm. Vienlaicīgi tika saņemts priekšlikums arī pārskatīt pašreizējo situāciju attiecībā uz vecāku pabalstu piešķiršanu un izmaksu, vienlaikus izvērtējot iespēju pagarināt vecāku pabalsta saņemšanas laiku, nepalielinot izmaksājamo pabalsta apmēru un paredzot vecākiem iespējas pašiem lemt par laika periodu, kurā tie atradīsies bērna kopšanas atvaļinājumā.

Attiecībā uz nodokļu politikas maiņu Demogrāfisko lietu padomes locekļu vairākums atbalsta Labklājības ministrijas izvirzīto priekšlikumu saistībā ar iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma par apgādībā esošu bērnu apmēra palielināšanu. Tika saņemts arī priekšlikums noteikt nekustamā īpašuma nodokļa atlaides daudzbērnu ģimenēm 50% apmērā, rēķinot mājokli 20 m² uz 1 ģimenes locekli.

Attiecībā uz mājokļu pieejamības politikas jomu saņemts priekšlikums daļu no valsts un pašvaldību ieņēmumiem, kas iegūti no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, novirzīt valsts atbalsta sniegšanai ģimenēm ar bērniem mājokļa pieejamības un kvalitātes veicināšanai. Atbalsta pasākumi ir nepieciešami arī mājokļu renovācijas pasākumiem, kā arī kreditēšanai. Vienlaikus vērš uzmanību, ka līdzšinējās diskusijās tika izvirzīts priekšlikums risināt ilgtermiņa īres iespējas starp namīpašniekiem, pašvaldību un iedzīvotājiem.

Pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības jomā ir nepieciešams risināt jautājumu par minēto iestāžu pieejamību bērniem jau no pusotra gada vecuma. Vairākums Demogrāfisko lietu padomes locekļu atbalsta principa „nauda seko bērnam” ieviešanu arī pirmsskolas izglītības iestādēs. Vienlaikus vērš uzmanību, ka nepieciešams pašvaldībām, ja tām nav iespējas

nodrošināt bērniem vietu pirmsskolas izglītības iestādēs, nodrošināt alternatīvus bērna pieskatīšanas pakalpojumus.

Saistībā ar atbalsta pasākumiem vecākiem, kamēr bērni izglītojas, viena no visbiežāk minētajām prioritātēm tiek minēta valsts pilnībā apmaksātu brīvpusdienu nodrošināšana izglītības iestādēs, vismaz sākumskolas līmenī. Kā būtisks atbalsta pasākums vecākiem minēts arī mācību grāmatu nodrošinājums, kā arī vienreizējs pabalsts vecākiem, kuru bērni gatavojas uzsākt jauno mācību gadu.

Reproduktīvās veselības atbalsta pasākumu jomā piedāvāts ieviest neauglības ārstēšanas un atbalsta reprodukcijas metodes. Lai mazinātu reproduktīvās veselības riskus, būtiski ir nepieciešams ieviest abortu prevencijas pasākumus.

Kā vienu no variantiem, lai sekmētu vardarbības ģimenē mazināšanu, piedāvā sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanu no vardarbības cietušām pilngadīgām personām, kā arī vardarbību veikušām personām. Lai mazinātu vardarbības risku, kā arī nodrošinātu cilvēktiesību ievērošanu, valstī ir nepieciešams izveidot atskurbšanas telpas.

Līvija Liepiņa uzsver, ka vairākums Demogrāfisko lietu padomes locekļi ir norādījuši, ka kopumā trūkst vienotas ilgtermiņa valsts politikas ģimeņu ar bērniem atbalstam, kā arī precīzas valsts mēroga statistikas, lai varētu veikt nepieciešamos aprēķinus un plānošanu demogrāfiskās situācijas uzlabošanai.

V.Dombrovskis aicina Demogrāfisko lietu padomes locekļus uzklaut arī nākamo Labklājības ministrijas sagatavoto ziņojumu par situāciju citās Eiropas Savienības valstīs un priekšlikumus un viedokļus par abiem ziņojumiem izteikt diskusiju daļā.

2. Ziņojums par citās Eiropas Savienības valstīs, īpaši Igaunijas Republikā, īstenotiem un īstenojamiem demogrāfiskās situācijas veicināšanas pasākumiem, to prioritātēm un galvenajām atšķirībām.

Līvija Liepiņa ziņo par situāciju Baltijas valstīs, īpašu uzmanību veltot tieši situācijai Igaunijas Republikā. Vērš uzmanību uz to, ka būtībā Igaunijas pašreizējā situācija parāda sekas ilgtermiņa, apzinātai valsts politikai ģimeņu ar bērniem atbalstam un to stiprināšanai. Informē, ka viena no lielākajām atšķirībām starp abām valstīm ir tā, ka Igaunija daudz lielāku procentuālo daļu no sava IKP ilgstošā laika periodā novirza tieši ģimeņu ar bērnu atbalsta pasākumu nodrošināšanai, turklāt šim piešķirtajam finansējumam ir tendence palielināties katru gadu. Turpretim Latvijā šis finansējums ar katru gadu samazinās. Vienlaikus tiek uzsvērts, ka ģimenes valsts pabalsts Igaunijā arī krīzes laikā nav samazināts un tiek diferencēts, ņemot vērā bērna/-u skaitu ģimenē, līdzīgi kā tas bija Latvijā pirmskrīzes periodā. Vienlaikus norāda, ka gadījumos, ja, piemēram, vecāks nav nodarbināts un kopj bērnu, tad valsts izmaksātais pabalsts šajā laikā ir valstī noteiktās minimālās mēneša algas apmērā. Informē, ka Igaunijā ar likumu ir noteikts, ka pašvaldībām ir jānodrošina bērnam vieta pirmsskolas izglītības iestādēs, sākot no bērna pusotra gada vecuma. Informē, ka Igaunijā vecākam – darba ņēmējam – ir tiesības uz 575 kalendāro dienu ilgu apmaksātu atvaļinājumu bērnu kopšanai, kura laikā pirmās 140 dienas, kuras veido maternitātes atvaļinājums, ir pilnībā apmaksātas un tās tiesīga saņemt ir bērna māte. Savukārt atlikušās 435 dienas vecāki var dalīt savā starpā, - to laikā vecāks, kurš šo atvaļinājumu izmanto, saņem 100 % pabalstu, kas atbilst personas darba algas apmēram, tomēr šim pabalsta apmēram ir maksimālā apmēra ierobežojums – 2 257 EUR (1586 LVL) mēnesī.

Diskusiju daļa

A.Vilks vērs uzmanību, ka attiecībā uz pieejamiem datiem (piemēram, Baltijas valstu salīdzināšanai) ir nepieciešams ņemt vērā apstākli, ka, piemēram, Igaunijā ir daudz labāka situācija ēnu ekonomikas apkarošanas jomā nekā Latvijā. Tādejādi Igaunijā ir lielākas budžeta sadalīšanas iespējas. Vienlaikus vērs uzmanību, ka, lai ieviestu visus prezentācijā minētos priekšlikumus, izņemot medicīnas jomu, valstij papildus būtu nepieciešami aptuveni 500 miljoni latu, kas ir 3,5 % no IKP.

I.Circene norāda, ka ir nepieciešams mainīt politisko redzējumu un kopējo stratēģiju, pārejot no vispārīgas pabalstu piešķiršanas un maksāšanas shēmas uz to, lai konkrēto atbalsta summu saņem bērns. Piemēram, pagarināt vecāku pabalstu izmaksu līdz bērna pusotram gadam un pēc tam nodrošināt bērnam vietu pirmsskolas izglītības iestādē. Izsaka priekšlikumu, ka varētu ieviest atlaides 50% vai 70% apmērā no pirmsskolas izglītības mācību maksas tiem vecākiem, kuri maksā nodokļus. Informē, ka nodokļu politikas maiņa ir svarīgākais jautājums, runājot par atbalsta sniegšanu ģimenēm ar bērniem – valstij galvenokārt ir jāatbalsta ekonomiski aktīvie vecāki. Attiecībā uz dzīvokļu jautājumu risināšanu, informē, ka uzmanība ir jāvērs ne vien uz daudzdzīvokļu māju renovāciju un tās iemītnieku atbalstu, bet arī uz privātmājās dzīvojošo ģimeņu atbalstu, īpaši reģionos. Nepieciešams ieviest valsts pilnībā apmaksātas brīvpusdienas, jo tās mērķauditorija ir bērns, un šāda aktivitāte vienlaikus sniedz atbalstu vecākiem, atbrīvojot tos no maksas par ēdināšanu skolā. Tādejādi arī nepieciešams pārskatīt ģimenes valsts pabalsta nozīmi, jo tam zūd jēga, ja bērnam tiek nodrošināti visi nepieciešamie pamatpakalpojumi. Informē, ka ir nepieciešams risināt mācību grāmatu jautājumu, jo ir absurda situācija, ka skolas direktors nosaka nepieciešamo mācību grāmatu klāstu, tādejādi radot situāciju, ka dažādās skolās ir atšķirīgs mācību grāmatu klāsts, kas apgrūtina un sadārdzina vecākiem iespēju bērnu sagatavot kārtējam mācību gadam, īpaši gadījumos, ja mācību gada laikā tiek mainīta izglītības iestāde. Informē, ka valstij noteikti būtu jādomā par reproduktīvās veselības jautājumu risināšanu, jo, piemēram, pieminētā Igaunijas programma tās sabiedrībai kopumā ir devusi 3% jaundzimušo, kas ir salīdzinoši liels skaits. Līdz ar to arī Latvijai ir nepieciešams ieviest atbalsta pasākumus (programmu) reproduktīvās veselības ārstēšanai un jānodrošina iespēja veikt valsts finansētas (kaut vai daļēji) mākslīgās apaugļošanas procedūras.

Liene Liepiņa informē, ka nepieciešams mainīt valsts politiku kopumā attiecībā uz ģimenēm ar bērniem, jo līdzšinējā politika veidota tā, kas pieļauj iespēju, ka vecāki nespēj īstenot vecāku pienākumus. Tomēr realitātē tā nebūt nav – vecāki ir spējīgi parūpēties par saviem bērniem un valstij ir tikai nedaudz jāpalīdz šo pienākumu veikt, nevis jāuzņemas galvenā bērnu audzinātāja loma. Norāda, ka, lai ieviestu un īstenotu valstī jebkādas atbalsta pasākumus, ir nepieciešams skaidri norādīt, ka valstij ģimenes ar bērniem ir prioritāte – līdz ar to arī finansējumu būtu iespējams piešķirt vieglāk un pārskatāmāk. Pretējā gadījumā situācija nemainīsies. No piedāvātajiem variantiem atbalstāma ir prioritāte, kas paredz iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu par apgādībā esošu personu celšanu. Attiecībā uz mazajiem bērniem, ir nepieciešams ieviest principu „nauda seko bērnam”, bet ne tikai attiecībā uz izglītības iestādēm. Informē, ka neatbalsta priekšlikumu, ka bērnam jānodrošina vieta pirmsskolas izglītības iestādē jau no pusotra gada vecuma, jo bērna attīstībai ir svarīgi bērniībā pēc iespējas ilgāku laiku posmu atrasties kopā ar vecākiem. Tādēļ, ja kāds no vecākiem laikā līdz bērna trīs gadu vecumam nestrādā un kopj bērnu, naudu, kas tiek novirzīta pirmsskolas izglītības iestādēm, būtu nepieciešams novirzīt arī vecākiem par to laiku, kamēr viņi aprūpē bērnu mājās. Kā vēl vienu prioritāti min mājokļu jautājumu sakārtošanu, kas sniegtu būtisku atbalstu ģimenēm ar bērniem, vienlaikus vērsot uzmanību, ka šis jautājums būtu jārisina pašvaldības līmenī. Informē, ka atbalsta ideju samazināt nekustamā īpašuma nodokli ģimenēm ar bērniem.

I.Jurševska informē, ka priekšlikums atbalsta pasākumus sniegt tiem vecākiem, kas maksā nodokļus, nebūtu tik viennozīmīgi nodalāms, jo šobrīd ne vienmēr vecāki ir spējīgi darba devēju piespiest, lai par viņu maksā nodokļus. Tādejādi tas nav samērīgi un taisnīgi attiecībā pret vecākiem, kuri nespēj ietekmēt darba devēja vēlmi nemaksāt nodokļus par saviem darbiniekiem. Tas būtu jautājums, ko nepieciešams risināt tuvākajā nākotnē.

I.Ielīte informē, ka, apzinot savas biedrības dalībniekus un mērķauditoriju, tika primāri izvirzīta ideja, ka nepieciešams vecākiem noņemt to slogu, kas saistās ar bērna izglītošanu. Ja izglītības sistēmā šis slogs būtu mazāks, tad vecāki izvēlētos laist pasaulē arī otro un trešo bērnu. Ja bērnam tiek nodrošināta iespēja saņemt pirmsskolas izglītības bezmaksas pakalpojumus no bērna pusotra gada vecuma, kā arī skolā ēdināšana tiek pilnībā apmaksāta (pamatskolas līmenī), tad pašreizējam ģimenes valsts pabalstam nebūtu vairs īpašas nozīmes. Tomēr, ņemot vērā, ka šobrīd šāda sistēma vēl nav iesviesta, ģimenes valsts pabalsts ir saglabājams. Kā vēl viens arguments tiek minēts, ka skolām ir jānodrošina bērnus ar nepieciešamo mācību literatūru un vecākiem tā nebūtu jāpērk pašiem. Šādu mācību grāmatu un kancelejas preču nodrošināšanu skolām varētu risināt caur valsts iepirkumu, kas būtiski samazinās izmaksas,

I.Bremze informē, ka būtiskākais ir skaidri noteikt, ka ģimenes politika ir prioritāte valstī – nevis viena no, bet pirmā. Vienlaikus ir nepieciešama ilgtermiņa ģimenes atbalsta politika, kas tiek sistemātiski īstenota un ilgtermiņā veidota, nevis pie kārtējā valsts budžeta samazinājuma, ģimenes ar bērniem cieš visvairāk. Valstij šajos sociālekonomiskajos apstākļos ir ļoti būtiski spēt palīdzēt ģimenei būt – stiprināt ģimeni. Tādēļ informē, ka ļoti būtiska loma ir tieši preventīviem pasākumiem, kas neprasa tik lielus naudas līdzekļu ieguldījumus. Informē, ka demogrāfiskās situācijas uzlabošanai ļoti būtiska ir tieši abortu prevencija, kas ļoti lielā mērā ir saistīta ar reproduktīvo veselību un iespējamo tālāko neauglību. Tādēļ ir nepieciešams mainīt sabiedrisko domu attiecībā uz abortu prevenciju. Informē, ka arī tām māmiņām, kas vēlas veikt abortu, ir nepieciešams saņemt kvalificētu speciālistu, kas nav tikai psihologs, atbalstu, lai gadījumā, ja arī viņa izšķiras par aborta veikšanu, tas neatstāj ietekmi uz sievietes psihi. Vienlaikus min, ka viena no iespējām ir pārliecināt šo sievieti dzemdēt bērnu, kas nodara mazāku kaitējumu viņas veselībai kā aborta veikšana, un nodot šo bērnu adoptīvai.

R.Broks informē, ka izglītības iestādēs mācību grāmatu paredzētais lietošanas ilgums ir pieci gadi, līdz ar to tās ātri nolietojas. Norāda, ka pēc Valsts satura izglītības centra datiem aptuveni 95% no nepieciešamajām mācību grāmatām atrodas skolas bibliotēkās. Lielākā problēma attiecībā uz mācību grāmatu atšķirībām izglītības iestādēs ir tā, ka mācību grāmatu veidu nosaka skolas direktors un ne visas izdevniecību izdotās mācību grāmatas ir uzskatāmas par tādām. Informē, ka par mācību grāmatām ir uzskatāmas vienīgi tādas grāmatas, kurās ir iespiesta atzīme, ka tās ir saskaņotas Valsts izglītības satura centrā, turpretim lielākā daļa mācību grāmatās, ko piedāvā izdevniecības un ko izmanto skolās, ir atzīme, kas tās ir izdotas saskaņā ar konkrēto mācību priekšmetu izglītības standartu. Līdz ar to šīs grāmatas nav uzskatāmas par mācību grāmatām. Daudzi skolas direktori un skolotāji par šo situāciju nav informēti.

I.Jurševska vērš uzmanību, ka izmaksas vecākiem, lai sagatavotu bērnus jaunajam mācību gadam, lielākoties veido izmaksas par darba burtnīcām, kas ir ļoti dārgas.

V.Dombrovskis vērš uzmanību, ka jautājums par mācību līdzekļu daudzveidību un iegādi ir būtiska problēma un tai ir nepieciešams rast risinājumu, paredzot mācību līdzekļu vienotu standartu, lai nebūtu katru gadu jāiegādājas jauns mācību līdzeklis. Vērš uzmanību, ka šī ir viena no problēmām, kas ir jārisina arī demogrāfiskās situācijas uzlabošanas kontekstā, tomēr tā nav pati pirmā problēma. Uzdod Izglītības un zinātnes ministrijai nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē ziņot par mācību līdzekļu nodrošināšanu skolās un iespējamiem risinājumiem, lai tie nebūtu vecākiem jāiegādājas pašiem.

G.Ābele informē, ka Ekonomikas ministrija saredz iespēju ar pašreizējiem budžeta līdzekļiem sekmēt dzīvojamo māju renovēšanu, remontēšanu un siltināšanu. Izvirza ideju, ka nepieciešams izvērtēt, vai var ieviest kā vienu no kritērijiem, kas paaugstinātu dzīvojamo māju kvalifikācijas iespējas ESF grantu projektu pieejamībai, paredzēt, ka tiem daudzdzīvokļu māju īpašniekiem, kurās dzīvo ģimenes, atkarībā no bērnu skaita, īpaši daudz bērnu ģimenēm, tiek nodrošināta lielāka kvalifikācijas iespējamība. Tas sekmētu ne tikai daudzdzīvokļu māju renovēšanas, remontēšanas un siltināšanas jautājumu, bet arī tās īpašnieku domas maiņu attiecībā pret ģimenēm ar bērniem un veidotu ģimenēm ar bērniem draudzīgu vidi. Uzsver, ka šobrīd nav nepieciešams uzsvērt mājokļu iegādes jautājumu, jo, palielinoties bērnu skaitam ģimenē, tai agrāk vai vēlāk būs nepieciešamība mainīt dzīvokli. Vienlaikus aicina veikt grozījumus likumā „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” kā vienu no prioritāri atbalstāmām mērķgrupām noteikt tieši daudz bērnu ģimenes, sākotnēji gan nosakot pašvaldībām brīvprātības principu – aicinot tās palīdzēt arī daudz bērnu ģimenēm.

I.Mežs informē, ka sākotnēji ir nepieciešams noteikt valsts prioritātes – jānosaka, kuras jomas no Demogrāfisko lietu padomes sēdes laikā izteiktajiem priekšlikumiem Demogrāfisko lietu padome izvirza kā prioritātes demogrāfiskās situācijas uzlabošanai valstī. Ierosina kā pirmo prioritāti noteikt tieši pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības jautājumu, nosakot konkrētu bērna vecumu, no kura valstij vai pašvaldībai ir jānodrošina vieta pirmsskolas izglītības iestādē (ir jābūt pieejamam). Informē, ka par otro prioritāti būtu nepieciešams noteikt neauglības ārstēšanas pasākumus.

P.Leiškals informē, ka prioritāri ir jārisina mājokļu, tieši nekustamā īpašuma nodokļa par mājokli, jautājums. Pašreizējā nodokļu politika ir nelabvēlīga ģimenēm ar bērniem, jo nodokļa apmērs tiek rēķināts pēc kadastrālās vērtības, bet daudz bērnu ģimenēm mājoklis ļoti objektīvi ir nepieciešams lielāks un tādēļ arī tas ir dārgāks. Otrkārt, ir jāpārskata vecāku pabalstu izmaksu un aprēķināšanas mehānisms. Treškārt, informē, ka atbalsta priekšlikumu par iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma par apgādībā esošiem bērniem palielināšanu.

P.Zvidriņš informē, ka demogrāfiskās situācijas uzlabošanai kopumā ir jāskata ne tikai ģimenes ar bērniem jautājums, bet arī migrācijas politikas jautājums, kas šajā sēdē vispār nav skarts. Atgādina, ka demogrāfiskā situācija atspoguļo ne tikai dzimstības un mirstības rādītājus, bet arī migrācijas un emigrācijas jomu, kas ir ļoti būtiska valsts demogrāfiskās situācijas kontekstā. Turklāt vērš uzmanību, ka iepriekšējā Demogrāfisko lietu padomes sēdē tika lemts, ka šajā sēdē tiks lemts par tiem jautājumiem, ko nepieciešams risināt nekavējoties, tomēr šajā sēdes laikā tiek apskatīti jautājumi, kurus būtu nepieciešams risināt, bet tos varētu risināt arī tālākā nākotnē. Aicina pievērst uzmanību tieši migrācijas, nodarbinātības, dzimstības un mirstības, kā arī laulības jautājumiem un aicina tos iekļaut nākošajās sēdēs. Vēl viens būtisks aspekts, ko nepieciešams risināt valsts mērogā, ir iedzīvotāju izvietojums un apdzīvotības blīvums, jo tas lielā mērā atspoguļo arī reģionu attīstību un tur iespējamo demogrāfiskās situācijas uzlabošanu.

L.Muceniķis informē, ka ir nepieciešams attīstīt progresīvu atbalsta politiku ģimenēm ar bērniem, sniedzot atbalstu ne tikai izvērtējot to ienākumu līmeni, bet arī bērnu skaitu ģimenē. Pauž uzskatu, ka ir nepieciešams atjaunot ģimenes valsts pabalsta diferenciaciju. Atbalsta Labklājības ministrijas sniegto priekšlikumu ar 2015.gadu atjaunot diferencēto ģimenes valsts pabalsta sistēmu (par otro bērnu 2 reizes lielāks, par trešo un nākamajiem bērniem – 3 reizes lielāks), vienlaikus pauž priekšlikumu sākt paaugstināšanu pēc iespējas ātrāk, atjaunojot vispirms no 2009.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.decembrim iesaldētos koeficientus (par otro bērnu 1,2 reizes lielāks, par trešo – 1,6 un ceturto un nākamajiem bērniem – 1,8 reizes lielāks) un līdz 2015.gadam ik gadus tos paaugstināt vēl vairāk līdz tie sasniedz 2015.gadam Labklājības ministrijas ierosināto. Atkārtoti lūdz steidzīgi pārskatīt SIA „Latvenergo” elektrības tarifu noteikšanas kārtību, kas kopš š.g. 1.aprīļa ir kļuvusi daudz bērnu ģimenes

diskriminējoša, jo ar lielāku ģimenes locekļu skaitu mājsaimniecībā (un līdz ar to arī lielāku elektrības patēriņu tajā), šīm ģimenēm nākas maksāt arī pēc paaugstinātā Pamata tarifa. Papildus vērš uzmanību, ka 2014.gads būs Eiropas ģimenes gads un ANO Starptautiskā ģimenes gada divdesmitgade un tādejādi Latvijai būtu nepieciešams ātrāk panākt uzlabojumus ģimenēm, kuras audzina un vēlas audzināt bērnus, tajā skaitā nepieļaut jaunu, līdzīgu SIA „Latvenergo”, diskriminējošu normu ieviešanu attiecībā uz daudz bērnu ģimenēm.

I.Circene lūdz Izglītības un zinātnes ministriju nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē sniegt ziņojumu par iespēju atgriezt skolās veselības mācību, kas sekmētu mazāku grūtniecību un abortu skaitu nepilngadīgo vidū, kas lielā mērā atstāj ietekmi arī uz šo personu reproduktīvo veselību.

R.Broks informē, ka Izglītības un zinātnes ministrija var ziņot par veselības mācību atjaunošanu skolās, vienlaikus informē, ka jau šobrīd veselības mācības jautājumi ir integrēti citos mācību priekšmetos.

V.Dombrovskis atbalsta izteikto priekšlikumu, nosakot, ka Izglītības un zinātnes ministrija nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē prezentē jautājumu par iespēju atjaunot veselības mācības priekšmetu.

I.Jurševska izsaka priekšlikumu, ņemot vērā, ka Labklājības ministrijas sagatavotajā ziņojumā padomes locekļu sniegtie priekšlikumi ir sagrupēti pa vairākām nozarēm, nākošajās Demogrāfisko lietu padomes sēdēs par katru no minētajiem blokiem pētīt un diskutēt padziļināti. Uzsver, ka, ņemot vērā, ka lielāko daļu no sēdē sniegtajiem priekšlikumiem valsts nespēs realizēt, sākot ar 2012.gada 1.janvāri, ģimenes valsts pabalsts pašlaik ir saglabājams līdzšinējā apmērā, vismaz līdz brīdim, kad valsts varēs nodrošināt ģimenēm citus atbalsta pasākumus. Kā otru prioritāti izvirza darba un ģimenes dzīves saskaņošanas jautājumu, kas ietver sevī pirmsskolas izglītības pieejamības jautājumus, brīvpusdienas, mācību līdzekļu iegādi skolām. Atbalsta ideju, ka ģimenes valsts pabalstam ir jāklūst mērķētākam – pabalstu piešķirt tām ģimenēm, kam tas ir nepieciešams, tomēr nenosakot, ka vienīgais kritērijs ir vecāku saņemtais atalgojums. Vienlaikus pauž atbalstu idejai izskatīt iespēju pagarināt vecāku pabalstu izmaksas laiku, nepalielinot kopējo aprēķināto summu.

V.Dombrovskis rezumē, ka šīs dienas sēdes laikā viena no galvenajām problēmām, kas vienlaikus būtu nosakāma arī kā prioritāte, ir pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamība. Aicina Izglītības un zinātnes ministriju sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē sniegt informāciju par pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamību un iespējamajiem alternatīvajiem variantiem, kā arī izanalizēt, kāds ir bērna interesēs visatbilstošākais vecums, no kura vēlams uzsākt mācības pirmsskolas izglītības iestādē. Kā nākamo prioritāti, kam nepieciešama padziļināta izpēte un ziņojumi nākošajās Demogrāfisko lietu padomes sēdēs, min reproduktīvās veselības atbalsta pasākumus un preventīvās programmas, kas no piedāvātajiem variantiem neprasa arī lielus papildu finanšu līdzekļus. Vienlaikus kā vienu no prioritātēm atbalsta Ekonomikas ministrijas sniegto priekšlikumu par iespēju pašvaldībām piešķirt atlaides daudz bērnu ģimenēm nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanai, pēc to ieskatiem (brīvprātības princips ievērots), ko varētu īstenot jau no 2012.gada. Noslēdzošo prioritāti, ko nepieciešams realizēt nekavējoties, min ģimenes valsts pabalsta turpmāku saglabāšanu un minētā pabalsta nepieciešamo reformu. Uzdod Labklājības ministrijai nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē ziņot par iespējamo ģimenes valsts pabalsta reformu, to piešķirot atkarībā no ģimenes labklājības līmeņa, izvērtējot Polijas Republikas pieredzi šajā jomā. Vērš uzmanību, ka attiecībā uz budžeta piešķiršanas vai plānošanas jautājumiem, tuvākais laiks, kad tas ir iespējams, ir 2012.gada vidus, kad tiek gatavoti budžeta grozījumi.

A.Vilks atbalsta ideju, ka prioritāri ir jārisina pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības jautājums. Neatbalsta ģimenes valsts pabalsta esamību, tā vietā piedāvā nodrošināt brīvpusdienas skolā. Kā trešo prioritāti min mācību līdzekļu daudzveidības mazināšanu, nosakot konkrētus dažu mācību grāmatu veidus, tādejādi arī mācību līdzekļu iegādei finansējums tiks izlietots lietderīgāk.

Padome vienojas:

1. Izvirzīt šādas prioritātes demogrāfiskās situācijas uzlabošanai, kas jāīsteno nekavējoties:

1.1. pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības nodrošināšana;

1.2. reproduktīvās veselības atbalsta pasākumu un preventīvo programmu izstrāde un īstenošana;

1.3. nekustamā īpašuma nodokļa atlaižu ieviešana daudz bērnu ģimenēm;

1.4. ģimenes valsts pabalsta turpmāka saglabāšana līdzšinējā apmērā.

2. Katrā nākamajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē izskatīt vienu no izvirzītajiem prioritāšu blokiem - finansiālā atbalsta ģimenēm ar bērniem uzlabošana; nodokļu politikas maiņa; mājokļu pieejamības jautājumi; pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamība; atbalsta pasākumi vecākiem, kamēr bērns izglītojas; reproduktīvās veselības atbalsta pasākumi; vardarbības ģimenē mazināšanas pasākumi.

3. Labklājības ministrijai turpināt strādāt pie iespējamiem variantiem, kā diferencēt ģimenes valsts pabalsta saņemšanu atkarībā no ģimenes labklājības līmeņa, izvērtējot arī citu valstu, īpaši Polijas Republikas, pieredzi;

4. Izglītības un zinātnes ministrijai nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē ziņot par:

4.1. mācību līdzekļu nodrošināšanu skolās un iespējamiem risinājumiem, lai vecākiem tie nebūtu jāiegādājas pašiem;

4.2. veselības mācības iespējamo atjaunošanu skolās.

5. Izglītības un zinātnes ministrijai sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē ziņot par iespējamiem modeļiem un izmaksām, lai nodrošinātu pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamību.

6. Finanšu ministrijai sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību nākošajā Demogrāfisko lietu padomes sēdē ziņot par iespēju ieviest nekustamā īpašuma nodokļa atlaides daudz bērnu ģimenēm.

3. Citi jautājumi.

Padome vienojas, ka nākamā Padomes sēde notiks šī gada oktobrī.

Sēdi slēdz plkst. 11:50